

Discurs del mantenidor

MIGUEL ANGEL ALOY TORAS

En les Festes d'Agost de Bétera

De l'any 2015

PREGÓ DE LA FESTA MAJOR DE BÉTERA

ANY 2015

Per

Miguel Angel Aloy Toras

Admirades Obreres Fadrines.

Respectades obreres casades.

Entusiastes Majorals.

Il·lustríssima senyoreta alcaldessa i digníssimes autoritats

Benvolguts conveïns de Bétera, benvinguts i mol bona nit a tots.

Vull començar mostrant el meu agraïment a l'Ajuntament, per la seua amable invitació a ser el mantenidor de les Festes de Bétera de 2015. Quan vaig rebre el primer correu electrònic demanant-me que m'encarregués d'aquesta tasca, la meua primera reacció va ser d'estonament, la segona de rebuig i la tercera d'incomprensió. Vaig haver de reunir-me en diverses ocasions amb la Regidora de Festes per entendre quina era la seua idea sobre el tipus de pregó que s'esperava que jo pogués donar. Després d'entreveure quina era la naturalesa de la tasca encomanda, vaig acceptar i llavors es va apoderar de mi un sentiment d'aclaparadora responsabilitat. Les causes que expliquen aquestes reaccions són múltiples, ja que malgrat ser veí de Bétera, amb més de vuit cognoms valencians, la meua vinculació amb les festes del poble ha estat relativament escassa, ja que no he sigut Majoral, ni tan sols Obrera (per raons evidents). No obstant això, avui em trobe davant dels meus conveïns també per múltiples raons:

1. En primer lloc, perquè tinc un deute de gratitud amb l'Erari Públic ja que des de la infància m'ha permès accedir a una formació de qualitat sense la qual no hauria arribat professionalment fins ací, i l'encàrrec rebut procedeix de l'Ajuntament, l'Administració Pública més propera al ciutadà. És de justícia recordar, i ho faig amb enorme orgull i satisfacció, la tasca pedagògica i docent dels professors del Col·legi Parroquial Marquès de Dos Aguas, als que el temps m'ha permès reconèixer no com a professors, sinó com a "mestres". Mestres capaços de treure el millor que hi havia en una generació de fills d'agricultors, d'obrers, de xicotets comerciants, en definitiva d'una generació de fills de

treballadors, per a la majoria dels quals (i ací em van a permetre que incloga especialment els meus pares), la seua prioritat era que els seus fills aconseguiren una formació superior a la que ells van poder accedir donades les seues circumstàncies socioculturals. Aquest deute de gratitud s'estén fins al meu període universitari, ja que vaig tenir la sort de ser becat, la qual cosa va fer assumible per a la meua família una formació que, d'una altra manera hagués sigut extraordinàriament onerosa. L'Administració Pública va ser també la que em va honrar amb la concessió d'un contracte postdoctoral per desenvolupar la meua carrera en terres Bàbares; contracte al que li van succeir altres tant Europeus com Alemanys, però sempre finançats amb fons públics, i sempre en concurrència competitiva amb altres col·legues, no només espanyols, sinó de qualsevol nacionalitat. Descomptant les raons familiars, la raó que més va pesar per propiciar el meu retorn a Espanya va ser que l'Administració Central em va concedir un Contracte "Ramón y Cajal", allà per l'any 2005. Tot i la incertesa laboral que aquests contractes de durada limitada originaven, tot i que les oportunitats en l'àmbit de la investigació eren molt més prometedores (i molt millor remunerades) a l'estranger, el meu retorn al país que va finançar la meua formació significava per a mi començar a tornar a la seua societat, als seus ciutadans i, per què no, als meus conveïns de Bétera, una part d'aquest notable esforç econòmic que també vosaltres, com a contribuents, heu realitzat i pel que he de reiterar la meua més sincera gratitud.

2. La segona raó per dirigir-me avui a vosaltres és que com a Professor d'una Universitat Pública el meu treball té dues parts fonamentals: la investigació i la docència. Indissolublement lligada a la primera d'aquestes facetes es troba la divulgació i la difusió dels resultats obtinguts. Precisament, en aquesta intervenció tinc la intenció d'explicar molt succintament en què consisteix la meua tasca investigadora.

3. La tercera raó per la qual avui em trobe ací és perquè em permet aprofitar aquest solemne acte per recordar als meus conciutadans que enguany 2015 es celebra el primer centenari de la publicació d'una de les més revolucionàries teories de la física i que és la meua eina de treball habitual: La Teoria General de la Relativitat d'Albert Einstein. Aquesta teoria pot semblar molt allunyada de la nostra experiència quotidiana, però encara que no siguem conscients, gràcies a ella, per exemple, podem utilitzar tots els aparells de telecomunicacions que fan servir un GPS, com ara eixe telèfon mòbil que teniu a la butxaca. El 29 de Maig de 1919, la Teoria General de la Relativitat va obtenir un recolzament definitiu quan l'astrònom reial del Regne Unit, Sir Arthur S. Eddington, va aconseguir mesurar, durant un eclipsi total de Sol, l'angle

de deflexió de la llum procedent dels estels pròxims al disc solar, com a conseqüència de l'atracció gravitatòria produïda per la massa del Sol. Transcendent l'àmbit purament científic, la confirmació de la Teoria General de la Relativitat constitueix un exemple sociològic del paper internacional de la ciència, que va més enllà de les nacions i les seues disputes, més enllà de classes socials i els seus conflictes: acabada la Primera Guerra Mundial feia menys d'un any, un astrònom anglès i amb títol nobiliari confirma una teoria fonamental d'un físic alemany i jueu.

Aquesta va ser una fita històrica per a la física: la llum, eixa cosa intangible que tots podem veure però que ens sembla immaterial, reaccionava com qualsevol altre objecte quan l'amollem a certa altura sobre el sòl -cau atreta per la força de la gravetat-. Tant és així, que eminents científics del segle XVIII, ja s'havien plantejat la possibilitat que pogueren existir cossos celestes amb una atracció gravitatòria tan gran que res, ni tan sols la llum, es pogués escapar d'ells. John Michell va cridar a aquestes entelèquies teòriques "estrelles fosques". No obstant això, l'oxímoron "estrella fosca" no va tenir molt èxit entre la comunitat científica. Van haver de passar molts anys fins que, a finals dels 60, el Prof. John Archivald Wheeler, utilitzara el terme "forat negre" com a substitut de "estrella que ha col·lapsat completament per l'acció de la gravetat"... segur que s'han adonat que el primer terme és molt més curt i estimulante que el terme al que substituïa (després de tot, el màrqueting també és important en la Física). Tot i que als EUA el nou concepte va passar a formar part del patrimoni popular molt ràpidament, a Europa no va tenir una acollida tan calorosa. D'una banda, als anglesos els portava reminiscències d'un infame incident de la seua història imperial, El forat negre de Calcuta. De l'altra, pels francesos, les connotacions escatològiques i sexuals resultaven excessives. Recorde l'anècdota que em va referir un eminent Catedràtic de l'Observatori de París, a qui l'editor de la revista (francesa) en què intentava publicar un dels seus treballs sobre forats negres, li va dir que mai, mentre ell visqués, permetria que una revista honorable com la seua publicara termes tan grossers... Com he comentat abans, el terme forat negre ve a substituir a un concepte físic molt més elaborat i precís: "estrella que ha col·lapsat completament per l'acció de la gravetat". Aquesta definició ens diu que, els forats negres no han estat tals forats negres des del principi dels temps, sinó que abans d'arribar a convertir-se en el que avui són, van ser estrelles lluminoses. En definitiva, els forats negres, com les estrelles i les persones, també neixen. En la meua tesi doctoral, precisament, vaig intentar aportar el meu gra de sorra per desentranyar els senyals que es produeixen quan un forat negre neix, d'alguna manera, es podria dir que, per saber com és el plor natal d'un forat negre nadó. Molt aviat em vaig adonar que, igual que les nostres cèlebres i belles alfàbegues veteranes,

tot el que envolta un forat negre és de rècord, incloent les coses que passen durant seu naixement. Si se'm permet la llicència, en un poble com el nostre, apassionat de la "cordà" i de la "coetà", la quantitat d'energia que s'allibera en aquest tipus d'enllumenament còsmic seria molt més gran que si férem explotar tots els coets que s'han utilitzat en la Festa des dels seus inicis, juntament amb tots els coets de totes les festes que pugueu imaginar, de forma simultània. Tan marejadora és la dimensió d'aquest cataclisme còsmic que el forat negre nadó és incapaç d'absorbir tota l'energia involucrada en el part i una xicoteta fracció d'ella dóna lloc al que coneixem com erupció de raigs gamma. Aquests raigs constitueixen, precisament, el senyal que ens indica el naixement d'un forat negre, és a dir, són com els plors natsals del mateix, als quals he dedicat el meu treball en els últims 15 anys.

4. Finalment, la darrera raó per la qual estic ací és per contribuir en una campanya nacional i europea per fomentar les vocacions dels nostres joves en disciplines científiques, matemàtiques, d'enginyeria i tècniques. Deia Eugene Wigner, premi Nobel de física i bon amic d'Einstein, que «la física s'està tornant tan increïblement complexa que cada vegada costa més temps preparar un físic. De fet, costa tant de temps preparar-lo perquè arribe al punt en què entenga la naturalesa dels problemes físics que quan hi arriba ja és massa vell per resoldre'ls». Encara que estes frases les pronunciava Wigner al principi del segle XX, són de total actualitat.

El desenvolupament de competències en aquests camps és un dels objectius fonamentals de l'agenda educativa no només de la Unió Europea, sinó de diversos organismes internacionals. Lamentablement, cada any disminueix el nombre de joves que opten per aquests itineraris formatius. Per això, sempre que se'm dóna la possibilitat de parlar sobre la meua feina, intente aprofitar per dir als nostres joves i els seus pares que l'esforç i la formació en aquestes disciplines val la pena. Sóc molt conscient de la dificultat que resulta en competir amb el model d'èxit social que se'ns ven insistentment en els mitjans de comunicació, on l'aspecte físic, l'hedonisme i la satisfacció immediata són la norma, l'ideal. No obstant això, cap d'aquestes coses pot fer que un es trobe tan satisfet i ple com el fet de reconèixer que el seu treball pot contenir el germe d'un canvi revolucionari en la societat, que el fruit de l'esforç propi pot tenir una recompensa a llarg termini, fins i tot per camins insospitats. Voldria apuntar que, per a aquells que vulguen formar-se en alguna d'aquestes disciplines, comptem amb un sistema universitari públic que, em sembla, no està valorat a la seua justa dimensió. M'agradaria compartir amb vosaltres que la Facultat de Física de la Universitat de València, a la qual jo treballo, és l'única espanyola que es troba entre les

100 primeres del món segons el prestigiós Rànquing de Xangai. A més, voldria fer servir aquest immerescut honor per recordar-vos que el coneixement científic, matemàtic i tècnic és essencial per al nostre futur i que, si us serveix el meu propi exemple, pot ser, fins i tot, motiu de reconeixement a la vostra pròpia terra, en el vostre propi poble. D'això últim em sent particularment gratificat, ja que encara que es diu que a Espanya ningú és profeta a la seua terra, sembla que a Bétera som una lloable excepció. En aquest sentit voldria reiterar el meu agraïment a l'Ajuntament per haver iniciat enguany aquest nou format en l'àmbit de les Festes d'Agost del nostre poble. Confie en que açò, que ara és poc més que un experiment, es consolide i passe a formar part de les nostres tradicions. Espere que molts de vosaltres, veïns de Bétera, pugueu ocupar aquest lloc en el futur per donar testimoni de l'enorme i variat talent de les gents d'aquest gran poble.

Servisquen les meues últimes paraules per a felicitar i congratular-me de debò amb els protagonistes visibles de les festes:

A les Obreres casades: Senyora, Maria Aloy Aznar; Senyora, M^oJesús Martínez Silvestre, perquè representeu a la dona madura, en tot moment responsables, elegants i serenes.

A les Obreres fadrines: Senyoreta, Maria Bravo Cutillas; Senyoreta, Mónica Martínez Ciudad-Real, que sereu l'admiració del poble en estos dies pel vostre encant, esplendor i bellesa sense parangó.

Als Majorals: Per la vostra contribució per perpetuar una de les més belles tradicions valencianes i perquè porteu el pes de fer d'aquesta festa la millor de les possibles.

I com no podia ser d'un altra manera, al poble de Bétera, emprenedor i treballador, per la seua contribució solidària i essencial per l'organització de la festa i per contribuir a reafirmar el sentiment d'orgull de ser un de vosaltres.

Molt bones festes a tot el poble

! Moltes gràcies i bona nit!